

А. Я. Гертель, А. Г. Кізюн

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету*

ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ: РОЗВИТОК ТА ВИКЛИКИ

Дослідження фокусується на ролі туристичної дестинації в управлінні туризмом, зокрема в контексті України. Зазначається, що формування успішної туристичної дестинації вимагає уваги до економічних, культурних та екологічних аспектів. Розглядаються критерії визначення дестинації та життєвий цикл дестинацій. Досліджуються ефективність управління та вплив туризму на економічний розвиток, культурний обмін і підтримку середовища.

Ключові слова. *Туризм, туристична дестинація, управління, розвиток, виклики, економічний розвиток, життєвий цикл дестинацій, маркетинг.*

The research focuses on the role of a tourist destination in tourism management, particularly in the context of Ukraine. It is emphasized that the formation of a successful tourist destination requires attention to economic, cultural, and ecological aspects. The criteria for defining a destination and the life cycle of destinations are examined. The study investigates the efficiency of management and the impact of tourism on economic development, cultural exchange, and environmental sustainability.

Keywords. *Tourism, tourist destination, management, development, challenges, economic development, life cycle of destinations, marketing.*

Постановка проблеми. Туризм є однією з галузей світової економіки, яка найшвидше розвивається, а туристична дестинація виступає ключовим об'єктом управління в цій сфері. Управління туристичною дестинацією вимагає комплексного підходу, який враховує економічні, соціокультурні та екологічні аспекти.

Метою роботи є дослідження, спрямоване на вивчення туристичної дестинації як об'єкта управління в туризмі України, зокрема на аналіз розвитку та визначення викликів, які постають перед цією галуззю.

Виклад основного матеріалу. Значимість туризму як виду рекреаційної діяльності та форми споживання, яка заснована на переміщенні у просторі, тісно пов'язана з характером економічної

системи, соціально-культурного середовища та природного довкілля. Туризм відрізняється від інших галузей народного господарства, оскільки їхню продукцію перевозять до споживача, а туризм передбачає міграцію людей до місць відпочинку, культурних пам'яток та об'єктів туризму. В переважній більшості випадків споживання туристичного продукту здійснюється у вибраному туристом місці, тобто визначено територіально. Саме це місце прийнято трактувати як туристичну дестинацію.

Сутність туристичних дестинацій, закономірності їхнього розвитку та роль у світовій системі туризму висвітлено в роботах вітчизняних (В. Ф. Данильчук, Л. П. Дядечко, Т. І. Ткаченко та ін.) і закордонних (Р. Батлер, Х. Кім, Н. Лейпер, С. Медлік та ін.) учених.

Всесвітня туристична організація (UNWTO) вважає туристичну дестинацію як основне місце призначення туристичної поїздки, територію, відвідання якої посідає центральне місце у вирішенні подорожувати [3].

Для того, щоб певну територію можна було вважати дестинацією, необхідне виконання таких умов:

- на території має бути належна інфраструктура розміщення, харчування, дозвілля та розваг, достатньо розвинена транспортна система;
- наявність пам'яток туристичного інтересу (привабливість є одним із головних чинників формування та розвитку туристичних дестинацій);
- наявність інформаційних та комунікаційних систем (наприклад, системи пошуку та бронювання подорожей, інфотуристичні портали тощо) [1].

Туристична діяльність в цілому залежить від етапів розвитку дестинацій й попиту в конкретний період часу, який визначається здатністю дестинації задовольняти потреби туристів. Життєвий цикл дестинацій складають такі його стадії: пасіонарна (зародження), екстенсивна (становлення і розвиток), інтенсивна (підвищення ефективності), космополітична (глобальна) [2].

Розглянувши поняття туристичної дестинації, можна визначити її роль у туризмі.

1. Економічний розвиток.

Туризм є суттєвим джерелом доходу для багатьох країн та регіонів. Розробка туристичних дестинацій сприяє створенню

нових робочих місць, збільшенню обсягів обігу коштів та розвитку інфраструктури.

2. Культурний обмін.

Туристичні дестинації часто слугують місцем культурного обміну між націями та групами людей. Це сприяє розумінню та толерантності, сприяючи міжнаціональному співробітництву.

3. Підтримка середовища.

Управління туристичними дестинаціями повинно враховувати екологічні аспекти для збереження природних ресурсів та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Щодо процесу управління туристичною дестинацією можна сказати, що перш за все розвиток успішної туристичної дестинації вимагає ефективного маркетингу та продажу. Ідентифікація унікальних привабливостей та розробка стратегій просування грають ключову роль у привертанні туристів.

Забезпечення зручної та сучасної інфраструктури, а також якісних туристичних послуг, є важливим елементом управління туристичною дестинацією. Україна, багата природними ландшафтами та історичними пам'ятками, може залучити різноманітний туристичний попит. Розробка та підтримка інфраструктури для відвідування українцями природних заповідників, історичних пам'яток та культурних заходів є ключовим елементом [3].

Управління туристичною дестинацією повинно бути спрямоване на досягнення сталого розвитку. Це означає збереження природи, забезпечення рівномірного розподілу економічних вигод та уважне врахування соціокультурних впливів.

На сьогоднішній день виникає велика кількість загроз та викликів у розвитку туристичних дестинацій у регіонах України. З початком пандемії Covid-19 у 2019 році, а потім повномасштабним вторгненням росії на територію України у 2022, заходи з покращення та розвитку туристичних дестинацій не здійснювались або й взагалі припинились в деяких регіонах України у зв'язку з окупацією. Це викликає низку проблем та необхідність створювати нові стратегії та плани задля покращення стану туристичних дестинацій, які мають змогу функціонувати на сьогоднішній день.

Разом із тим актуальною проблемою туристичних дестинацій залишається те, що багато туристичних регіонів України стикаються з сезонністю, коли підвищений потік туристів в певний

період може спричинити проблеми з переповненістю та негативним впливом на природне середовище.

Зростання туризму призводить до збільшення екологічного тиску на природні резервати та екосистеми. Важливо розробляти стратегії збереження природи та відновлення середовища. Контроль над потоками туристів, особливо в популярних локаціях, вимагає виваженості. Забезпечення рівномірного розподілу та мінімізація впливу на місцеві спільноти є ключовим завданням.

Щодо рекомендацій для подолання описаних викликів, можна запропонувати наступні заходи в повоєнний період:

1. Управління потоками туристів.

Необхідно розробляти стратегії для рівномірного розподілу туристичних потоків протягом року та регіонів. Впровадження гнучких цінових політик та інших стимулів може сприяти рівномірному розподілу та зменшенню переповненості.

2. Маркетингові кампанії.

Збільшення відомості про туристичні можливості України серед міжнародних туристів вимагає активних маркетингових кампаній. Використання сучасних засобів комунікації та соціальних мереж може допомогти ефективно досягти цільової аудиторії.

3. Створення унікальних пропозицій.

Розвиток туристичної дестинації може бути забезпечений, створюючи унікальні пропозиції, які привертають увагу та відрізняють її від інших. Це може включати розвиток ексклюзивних турів, культурних заходів та гастрономічних вражень.

4. Партнерство і співпраця.

Управління туристичною дестинацією може бути ефективним завданням завдяки співпраці між громадським сектором, приватним бізнесом та громадськістю. Взаємодія всіх зацікавлених сторін сприяє більш ефективному розподілу ресурсів та інновацій.

У перспективі активна співпраця з міжнародними туристичними організаціями та партнерами може сприяти обміну досвідом та привертанню іноземних інвестицій у розвиток туризму в Україні.

Міжнародна практика управління розвитком дестинації та стратегічного менеджменту показує, що досягнення високих рівнів розвитку значною мірою залежить від здатності національних органів влади створювати ефективні механізми формулювання та реалізації рішень, спрямованих на досягнення стратегічних цілей.

Тому при формуванні стратегій розвитку регіональних туристичних destinations слід застосовувати програмні методи управління для досягнення кінцевих результатів з покроковою логікою. Сформувавши дерево цілей, розробити відповідний план виконання та реалізувати план управління.

Висновки. Отже, туристична destination є не лише об'єктом туристичного попиту, але і об'єктом управління, яке визначає її ефективність, сталий розвиток та вплив на навколишнє середовище та культуру. Управління туристичною destination повинно бути гнучким та адаптованим до змін у світі туризму, а також враховувати інноваційні та сталі підходи для досягнення успішності.

Збалансоване управління туристичною destination вимагає поєднання економічних, соціокультурних та екологічних аспектів. Тільки таким чином можна забезпечити тривалу та ефективну привабливість туристичних destinations, сприяючи їхньому розвитку та збереженню для майбутніх поколінь.

Ефективне управління туристичною destination в Україні вимагає комплексного підходу та співпраці між владою, бізнесом та громадянськістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними destinationами: підручник. Вінниця: «ПП»ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.
2. Кононенко Т.П. Туристична destination як елемент системи туризму в Україні. Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 18-19 трав. 2018 р.). Суми, 2018. С. 142-144. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/2b6a2b52-16cd-49b3-baa2-767ec77bea9f> (дата звернення: 15.11.2023).
3. Кучерява Г.О. Туристична destination як об'єкт управління в туризмі. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Історія, економіка, філософія. 2023. № 28. С. 93-102. URL: <http://visnyk-history.knlu.edu.ua/article/view/280703> (дата звернення: 12.11.2023).